

GESCHIEDENIS 5e en 6e KLAS APRIL - MEI 1999

DE OUDE CULTUREN

maandag 19.04	Het Tweestromenland. Beschrijving. De scheppingsmythe : Mardoek	1. Tweestromenland: kaart 2. Tekst Enoema Elis 3. Tekening scheppingsmythe. 4. tekst Mardoek
dinsdag 20.04	Lezen van de tekst van Mardoek Tijdschaal De Sumerische cultuur (deel 1): vertelling en dictee.	5. Tijdschaal 6. De Sumerische cultuur: dictee en tekeningen. Kleitablet met tekst maken.
woensdag 21.04	De Sumerische cultuur (deel 2): vertelling en dictee.(vervolg blad 6) Perzië: situering	7. Kaart van Perzië
donderdag 22.04	Perzië: verhaal Zarathustra	8. Perzië: dictee en tekeningen. Kleifiguur van Ahura Mazdao
vrijdag 23.04	Indië: situering Verhaal en dictee Indië (Manu)	9. Kaart van India 10. Dictee en tekeningen India
maandag 26.04	Indië: Boeddha	11. Tekst en tekeningen Boeddha
dinsdag 27.04	Egypte: situering Egypte: De Osirismythe: verhaal	12. Kaart van Egypte (Nijlvallei) 13. Osiris: tekening
woensdag 28.04	Egypte: lezen Osirismythe Egypte: dictee en tekeningen	14. Tekst Osirismythe
donderdag 29.04	Egypte: Hiërogliefen	15. Hiërogliefen
vrijdag 30.04	Egypte: rekenen	16. Egyptisch rekenen: vermenigvuldigen 17. Egyptisch rekenen: delen
maandag 03.05	Egypte: Echnaton, Toet-anch-Amon	18. Zonnehymne van Echnaton
dinsdag 04.05	Egypte: Dood en eeuwig leven: vertelling, dictee en tekeningen	19. Dood en eeuwig leven: dictee en tekeningen
woensdag 05.05	Egypte: tempels Griekenland: situering	20. Tempels en goden: tekening 21. Griekenland: landkaart
donderdag 06.05	Griekenland: Kreta, Daidalos en Ikaros Griekenland: De heldentijd	22. Kreta: dictee en tekeningen
vrijdag 07.05	Griekenland: Verhalen uit de heldentijd	23. De heldentijd: dictee en tekening 24. Verhalen uit de heldentijd. Lijst en tekeningen.
maandag 10.05	Griekenland: De goden: verhalen en stamboom	25. De stamboom der goden 26. tekening over de goden
dinsdag 11.05	Griekenland: het alfabet en de getallen Tekst Iliados	27. Het Griekse alfabet en de getallen 28. Tekst Iliados
maandag 17.05	Sparta: vertelling en tekst	29. Sparta: dictee en tekening

dinsdag 18.05	Athene: vertelling en tekst	30. Athene: dictee en tekening
woensdag 19.05	Kolonies en oorlogen: vertelling en tekst	31. Kolonies en oorlogen: dictee en tekening
donderdag 20.05	De Olympische Spelen: vertelling en tekst	32. De Olympische Spelen: dictee en tekening
vrijdag 21.05	Etymologie: Griekse woorden in de Nederlandse taal. Alexander de Grote: verhaal, tekst en tekening	33. Etymologie 34. Alexander de Grote: dictee en tekening.

blad 1: Kaart van het Tweestromenland

blad 2

ENOEMA ELIS

Een heilig huis, een godenwoning
Was op een heilige plaats gebouwd,
Geen tegelsteen was nog gelegd,
De tegelvorm ongeschapen.
Geen huis was nog gebouwd,
Geen mensenschaar gevormd.
Nippoer en Ekoer niet gemaakt,
Oeroek en Eanna niet geschapen.
Alle landen waren oerwater.

blad 3: tekening scheppingsmythe Mardoek

MARDOEK

In het begin der tijden was er alleen maar chaos. Alles vloeiende en stroomde ongevormd dooreen. Niets had een naam.

Toen groeide er in de chaos een gedachte: Moemmoe werd die later genoemd.

Langzaamaan groeiden er in de chaos ook twee goddelijke wezens, Apsoe en Tiamat. Apsoe was mannelijk en was zoet water. Tiamat was vrouwelijk en was de geest van het zoute water. Apsoe en Tiamat hadden nog geen eigen verblijfplaats, zij vloeiden voortdurend door elkaar. Uit Apsoe en Tiamat werden Lachmoe en Lachamoe geboren, later ook nog Ansar en Kisar. Ansar was de hemelruimte en Kisar was de aarderuimte. Uit deze twee werden drie goden geboren: Anoe, de hemelgod, Ea, de god van het water en Enlil, de god van de aarde. Anoe, Ea en Enlil wilden de schepping ordenen en moesten daarom strijden tegen Apsoe en Tiamat, die liever in de chaos wilden blijven. Anoe, Ea en Enlil wonnen de strijd.

Ea en Lachamoe verwekken de god Mardoek, de zonnegod met twee gezichten.

Tiamat laat in de chaos vele gedochten ontstaan en trekt daarmee opnieuw ten strijde tegen Anoe, Ea en Enlil. Die hebben schrik en vragen aan Mardoek om in hun plaats te gaan vechten. Mardoek wil dit enkel doen als de andere goden hem uitroepen tot oppergod. Zij doen dat, op een nieuwjaarsdag, in de kamer van de lotsbestemming. Maar eerst moet Mardoek bewijzen dat hij het scheppende woord bezit. Mardoek kan met het woord een prachtig tapijt laten verdwijnen en roept het daarmee ook weer terug. Hij krijgt een troon, een scepter en een bijl. Hij scheidt voor zichzelf nog een boog, een pijlkoker vol pijlen, een strijdswagen, de zeven winden, de orkaan en de bliksem. Daarmee trekt hij ten strijde tegen Tiamat. De gedochten vluchten weg en de winden blazen Tiamat op. Mardoek scheurt haar in twee, van de bovenste helft maakt hij de hemelkoepel, van de onderste helft maakt hij de aarde.

Hij scheidt nu de oceaan, die rondom en onder de aarde is.

Ea mag in de oceanen wonen, Enlil krijgt de aarde als woonplaats, en Anoe woont in de hemelkoepel.

Mardoek brengt nu de hele schepping in orde. Hij maakt de sterrenbeelden en beslist hoe de sterren moeten bewegen om niet verloren te lopen aan de hemel. Hij maakt twee poorten voor de zon. Hij maakt de maanden van het jaar. Hij bepaalt hoe de maan moet groeien en afnemen om de weken af te bakenen.

De goden willen nu ook mensen om hen te dienen en te aanbidden. Ze doden de god Kingoe en uit zijn bloed vormt Ea de mens. Nu prijzen en eren de goden Mardoek. De mensen bouwen voor hem een hoge toren in Babel: 'De Poort tot God' heet die toren.

Tekst: Ward Callens, 12 jaar

blad 5: Tijdschaal: van 5.000 vc tot 2.000 nc

blad 6: HET TWEESTROMENLAND

De Sumerische cultuur: dictee en tekeningen

1. De Sumeriërs bouwden dammen om het water tegen te houden. Daardoor konden zij hun velden de hele zomer lang bevoeien.

tekening

2. Zij vormden uit klei stenen (tegels). Die werden eerst gewoon gedroogd in de zon, later ook gebakken en nog later geglazuurd.

tekening: gebouw

3. Kleitabletten werden ook gebruikt om op te tekenen. Later werden die tekeningen een soort schrift: HET SPIJKERSCHRIFT.

tekening en voorbeeld van spijkerschrift.

4. Rekenen. Om te tellen gebruikten de Sumeriërs de ABACUS. Zij konden alleen maar optellen en aftrekken. Ze leerden alle opgaven van buiten. Zij gebruikten het 60-delig getalstelsel.

tekening abacus en tekens van de getallen.

5. Astronomie. De Sumeriërs wisten al heel veel over de sterren. Zij hebben de 12 sterrenbeelden bepaald. Daardoor werden ook de 12 maanden van het jaar vastgelegd.

NISAN	ram
AJAR	stier
SIWAN	tweelingen
TAMMUZ	kreeft
AB	leeuw
ELUL	weegschaal
TESJRIT	maagd
ARACHSAMNA	schorpioen
KISLIMU	boogschutter
TEBET	steenbok
SJEBAT	waterman
ADAR	vissen

Ze kenden 5 planeten: EA: Mercurius
ISJTAR: Venus
SIN: maan
MARDUK: Jupiter
ADAD: Mars
ANOE: Saturnus

6. De Sumeriërs maakten prachtige voorwerpen uit goud, zilver en LAPIS LAZULI. (LAZUURSTEEN).

tekening

7. Zij waren de eerste mensen die wetten maakten.
8. Zij waren de eersten die woordenboeken maakten en spellingregels opstelden.
9. Samen met het SCHRIFT is het WIEL de belangrijkste uitvinding: Het wiel werd ook door de Sumeriërs uitgevonden.

tekening

- 10 Om te drinken gebruikten zij een rietje.

tekening

PERZIË

1. ZARATHUSTRA (= Goudster) vertelt aan de Perzen dat er een voortdurende strijd is tussen de geest van het licht en de geest van de duisternis.

De lichtgeest heet: AHURA MAZDAO

De duistere geest heet: ANGRU MAINJU.

Later noemen ze hen ook: ORMUZD en AHRIMAN

Tekening van Ahura Mazdao

2. De mens moet de lichtgeest volgen. Hoe doet hij dat?
Door de aarde te bewerken,
Door planten te kweken

en door het houden van dieen.

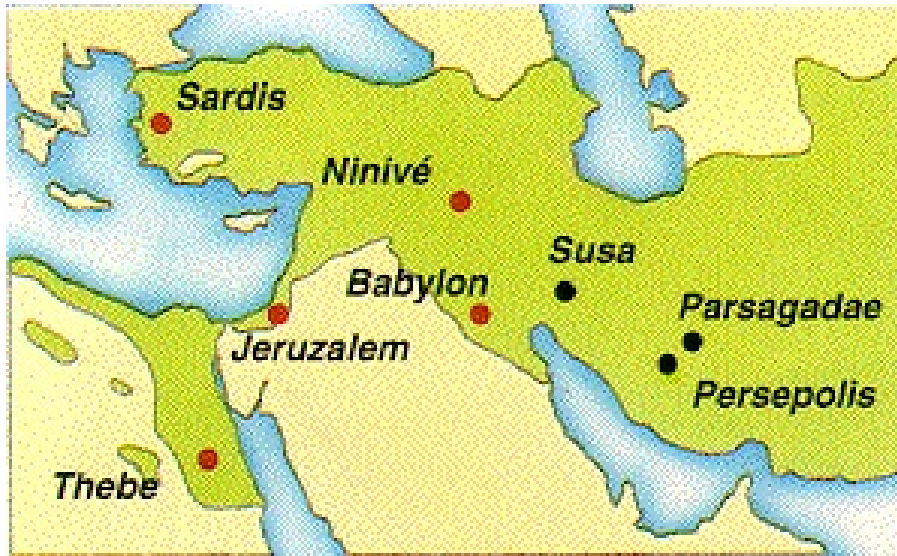
De lichtgeest woont op aarde in het vuur,
daarom moet er altijd vuur branden.

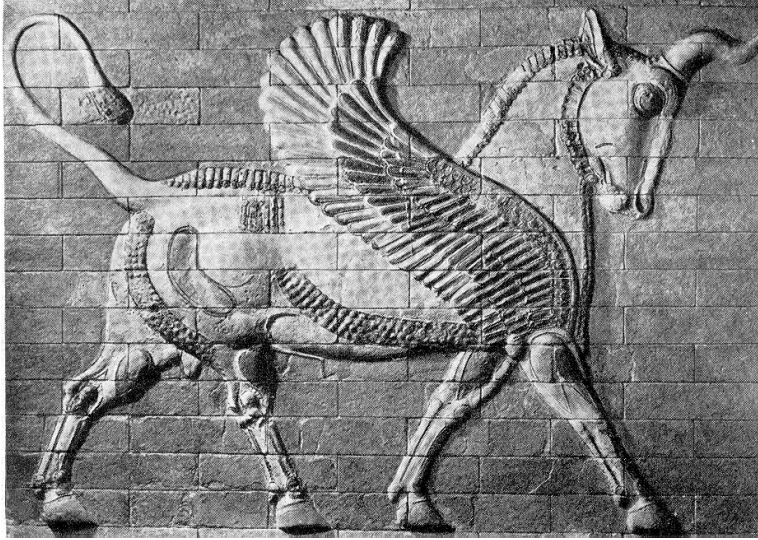
3. Wat hebben wij nu nog bewaard van Sumerië en Perzië?

- Het kweken van dieren : paarden, runderen, schapen, geiten, enz...
- Het maken van boter, kaas, enz...
- Het kweken van graan: gerst, gierst, tarwe, rogge, haver, enz...
- Het kweken van sappige, zoete vruchten: appels, peren, kersen, PERZiken, enz...
- Het kweken van groenten: prei, ui, look, selder, enz...
- Het kweken van bloemen: tulpen, lelies, narcissen, enz...

- Het schrift
- De 12 maanden
- De indeling van de dag in 12 uren. (Tegenwoordig in 2 x 12 uren verdeeld)
- De dagen van de week.
- De 4 weken in een maand.
- Astronomie en astrologie
- Rekenkunde
- Bouwkunst
- Geld
- Wetten
- Edelsmeedkunst
- Het wiel.

Teken uit een atlas de kaart van het Midden-Oosten en duid Perzië aan, zoals op de kaart hieronder.

Assyrisch tegelwerk

Ahura Mazdao

VIDEVDAT

wet tegen de duivels
uit de ZEND-AVESTA van

Zarathustra

Zo sprak Zarathustra:

**"Schepper van de aardewereld, reine geest,
Hoe groeit de reinheid volgens uw wet ?"**

Toen antwoordde Ahura Mazdao:

"Wanneer men ijverig graan verbouwt,

O, heilige, Zarathustra.

Wie de vruchten des velds kweekt,

Hij bevordert de reinheid

**Evenals met honderd,
met duizend,
met tienduizend gebeden.
Wanneer de vruchten komen,
sissen de deva's
Wanneer de halmen groeien,
huilen de deva's
Wanneer er dikke aren zijn,
vluchten de deva's,
Zij vluchten ter helle als gesmolten ijzer !"**

(bij blad 10)

**INDIA
DE SCHEPPING**

**Eens was alles ononthuld,
Niet gezien, niet gehoord,
Ongeweten, onherkend,
was in tijdloze slaap gehuld.
Toen ontwaakte - wonder boven alle wonderen -
uit het diepe zwijgen van het niet-zijn,
uit de naamloze, onbewogen nacht,
de Zalige Ontstaande,
de Nimmer Te Doorgrondene,
de Scheppend Onvergankelijke.
Op een gouden ei geleek het,
Duizendstralig zonnig was het,
Goddelijk denkend leefde daarin
Brahma, vader van alle wezens.
Niets deed Brahma, leefde licht,
Zo verstreek er een vol jaar.
Maar toen deelde hij het ei,
Uit de beide helften vormde Hij
de hemel en de aarde.
In het midden ademde hij lucht,
Schiep het huis der wateren,
het heilige.**

INDIA

In de vallei van de INDUS ontstaat er rond 2.500 voor Christus een bloeiende beschaving. Vele eeuwen lang houdt deze beschaving stand, en gaat over in een cultuur die we kennen vanwege de taal, die verwant is aan onze taal: het SANSKRIET.

Vele woorden uit het Sanskriet zijn in het Nederlands terug te vinden, bijvoorbeeld :

SANSKRIET (OUDINDISCH)	LATIJN	NEDERLANDS
pitar	pater	vader
matar	mater	moeder

**Volgens de legende is MANU de stichter van het Indische volk.
Bij MANU waren 7 heilige mannen: de 7 HEILIGE RISHI'S**
Lees de legende van de vis

Manu en de Rishi's verdeelden het Indische volk in 4 KASTEN:

De BRAHMANA priesters en leraren zij zijn het gelaat van
Brahma.

De KSHATRIYA koningen, edelen, soldaten zij zijn de armen
van Brahma

De VAISYA kooplui en ambachtslui zij zijn de heupen van
Brahma

De SUDRA boeren en dienaren zij zijn de voeten van
Brahma

**De mensen die tot geen van deze vier kasten behoorden waren
PARIA'S, verworpenen.**

Er waren 3 hoogste goden:

BRAHMA

DE SCHEPPER

VISHNU

DE BEHOEDER

SHIVA

DE VERNIETIGER, VOLTOOIER en VERNIEUWER

VISH
NU

S
H
I
V
A

De zondvloed

Brahma, de vader van alle wezens, schepper van al het zijn, had zich ter ruste begeven. Toen hij al in diepe slaap was, stroomden nog steeds de heilige toverwoorden van de Veda over zijn lippen. Stil slopen demonen naderbij, pakte ze weg en met het gestolene richtten zij al gauw groot onheil aan. Toen Brahma ontwaakte, besloot hij een machtsgevoel watervloed over de aarde te zenden om haar weer schoon te wassen van al het kwaad.

Nu leefde er op aarde een wijze en vrome man, Manu. Hij was koning over een klein volk. Hij oefende zich in strenge zelftucht, hij was gaan staan aan de oever van de zee op een been, met zijn armen omhooggestrekt en zijn blik onafgebroken gericht op een punt in de verte. Jaar in jaar uit stond hij zo. Op een dag kwam er een klein visje naar de oever gezwommen. Er gebeurde

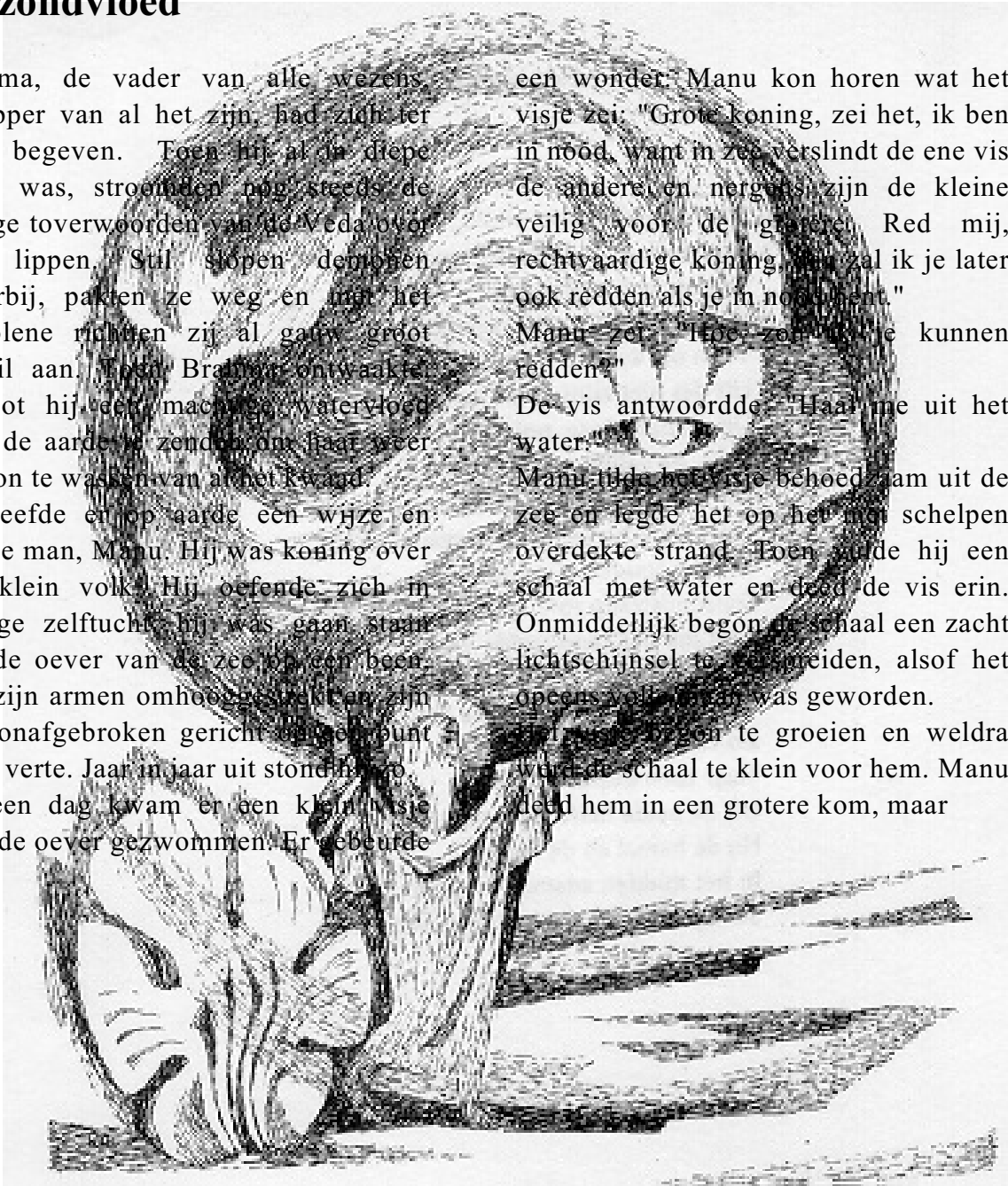
een wonder: Manu kon horen wat het visje zei: "Grote koning, zei het, ik ben in nood, want in zee verslindt de ene vis de andere, en nergens zijn de kleine veilig voor de grotere. Red mij, rechtvaardige koning, dan zal ik je later ook redden als je in nood bent."

Manu zei: "Hoe zou ik je kunnen redden?"

De vis antwoordde: "Haal me uit het water."

Manu tilde het visje behoedzaam uit de zee en legde het op het mat schelpen overdekte strand. Toen vulde hij een schaal met water en deed de vis erin. Onmiddellijk begon de schaal een zacht lichtschijnsel te verspreiden, alsof het opeens volgevoerd was geworden.

Hier begon te groeien en weldra werd de schaal te klein voor hem. Manu deed hem in een grotere kom, maar

het duurde niet lang of ook deze werd te klein. Steeds grotere kommen moesten worden aangedragen om de vis te kunnen bevatten en tenslotte moest hij in een vijver worden gedaan. Toen hij daarin was, groeide hij nog steeds door. Iedere dag werd hij mooier. Zijn ogen leken op lotusbloemen en zijn lichaam, dat glansde als parelmoer, verspreidde een hemelse geur.

Het duurde niet lang of de vijver werd ook te klein voor de vis en Manu moest hem naar de brede, rustig voortstromende rivier brengen. Hoe groot de vis ook was, om te dragen was hij zo licht als een veertje. De vis bleef maar doorgroeien, de wijde rivier werd te smal voor hem en uiteindelijk moest Manu hem weer naar de zee terugbrengen.

Al die tijd had de vis niet gesproken. Maar nu de golven hem omspoelden begon hij weer te spreken: "Je hebt gevonden waarop je je blik gericht hebt. De lange beproeving, waaraan je je had blootgesteld, heb je feilloos doorstaan. Daarvoor zal je beloond worden. Luister: Er zijn moeilijke tijden in aantocht. De gehele aardbol zal in beweging komen en bergen en dalen zullen door een geweldige overstroming worden geteis-terd. Geen muur of stormdam zal de vloed kunnen keren. De wolken van de hemel zullen naar beneden komen en de aarde met alles wat erop is zal ten onder gaan. Jij moet echter een stevig schip bouwen en het van alle benodigdheden voorzien voor een lange tocht. Vul het met zaden en granen, van elke soort één, en als de dag van de grote vloed is aangebroken, vaar dan weg, tesamen met de zeven heilige leraren der wijsheid. Kijk dan naar mij uit, ik zal voor de kust heen en weer zwemmen. Aan een grote hoorn zul je mij herkennen. Slinger dan zonder dralen een touw om mijn hoorn, zodat ik jullie over de zee naar een ver land

kan brengen.

Manu had aandachtig geluisterd en zei: "Wonderbaarlijke heerser over de golven, wat gij hebt bevolen, zal ik gehoorzaam doen." Daarna ging hij heen, bouwde het grote schip zoals de vis had gezegd en bereidde alles voor.

Toen nu de dag van de grote regen, vol donder en bliksem, was aangebroken, ging hij aan boord met de zeven heilige leraren. De wateren begonnen te stijgen en Manu keek uit over de watervlakten om te zien of hij de vis kon ontwaren. En zie, als een berg kwam de vis uit de zee opduiken, gemakkelijk te herkennen aan de hoorn. Toen slingerde Manu het touw om zijn hoorn. Pijlsnel schoot de vis vooruit en trok het schip achter zich aan. Nu eens voerde de tocht hoog over de toppen van de golven heen, dan weer ging het laag door de allerdiepste golfdalen. Het schip was afwisselend omgeven door witte nevels en pikzwarte wolken, het werd getart door stormvlagen en striemende regenbuien, terwijl er overal rondom monsters opdoken uit de golven.

Maar dat alles kon het schip niet deren. Manu stond daar temidden van woelige golven en spattend schuim en keek onafgebroken naar het glanzende spoor van de vis. Jarenlang duurde de tocht, totdat de hemel weer wat lichter begon te worden. De wereld klaarde op en de top van een berg kwam in zicht. Hieraan bond Manu zijn schip vast. De wateren begonnen te slinken en na verloop van tijd konden allen behouden aan land gaan.

Nu pas herkenden zij wie al die tijd in de gedaante van de vis was schuilgegaan. Het was Brahma. Hij sprak: "Door Manu moeten alle schepselen opnieuw worden gevormd, ieder volgens zijn aard, zoals het door mij is bepaald. Door strenge zelftucht en een nederig gemoed zal hem dat

grote werk wel lukken."

Zo geschiedde.

De wereld kwam weer tot leven en kreeg weer kleur. Geurende bloemen kwamen uit de meegebrachte zaden en

ontelbaar veel kruiden ontsproten aan de nu weer groene aardbodem.

Wat is een bodhisattva ?

Hoe heet het paard van Boeddha en wat gebeurt ermee als Boeddha uit zijn paleis is weggegaan?

Waar is koningin Maya als de bodhisattva haar lichaam binnengaat? Waarom is ze daar?

Met welke bloem vergelijkt men de Boeddha ?

Vertel iets over de wonderen die er gebeurden bij de geboorte van de Boeddha ?

Wie is Asita ? Vertel in een paar zinnen wie hij is, vanwaar hij komt en wat hij in het verhaal doet.

Wat gebeurt er als de jonge boeddha in de tempel wordt gebracht?

Hoeveel maand was de koningin zwanger toen Boeddha geboren werd ?

Hoe kiest Boeddha zijn bruid?

Boeddha gaat viermaal een rijtoer maken. Telkens ontmoet hij mensen die hij eigenlijk niet had mogen ontmoeten. Beschrijf in de juiste volgorde wie hij ontmoet.

Als een bodhisattva naar de aarde afdaalt, moet hij op een héél bepaalde manier in het lichaam van zijn moeder komen. De goden zijn het er niet over eens, ze hebben verschillende meningen. Geef 6 verschillende meningen.

Tegen wie voert Boeddha zijn laatste geestelijke strijd. Vertel iets over die strijd.

EGYPTE (Geschiedenis blad 12)

Teken een kaart van Egypte (water: blauw, Nijlvallei: groen, woestijn: geel, oranje, bruin)

Duid aan: Neder-Egypte = Nijldelta
Opper-Egypte (Boven-Egypte) De Nijl tussen de smalle rotsvalleien
Alexandrië
Heliopolis
Kairo
El Amarna (Achetaton) of Tel el Amarna
Thebe
Karnak
Luxor (ligt rechtover Thebe aan de Nijl, juist onder Karnak)
Aboe-Simbel
Nijl
Middellandse Zee
Rode Zee
Nubië
Libische woestijn
Piramiden van Gizeh

Kaart: zie afzonderlijk blad

blad 13: EGYPTE (zesde klas) Zoek op in jeugencyclopedia: de gepaste tekst overschrijven en een tekening erbij maken. Je mag ook opzoeken in andere boeken.

1. Wat betekent het woord farao? (Zoek hierbij een afbeelding in een ander boek. De farao draagt ofwel een hoofddoek zoals op de foto in de jeugencyclopedia (blad 152 bovenaan links) ofwel een dubbele kroon, zoals in het boek: Histoire 6e, bladzijde 41 onderaan: Horus draagt daar de dubbele kroon van Neder- en Boven-Egypte)
2. De rivier de Nijl. Wat is het belang ervan voor de landbouw. (4 zinnen)
3. Hoe dreven de Egyptenaren handel, en wat verhandelden ze? (3 zinnen) en tekening van een Egyptisch vaartuig.
4. Wat is een 'Shadoof' of 'Shaduf' of 'Shadoef'. (1 zin) en tekening. Er staat ook een mooie tekening van een shaduf in het boek: EGYPTE, tempels, mensen en goden, bladzijde 24. In hetzelfde boek op blad 25 staat ook een foto van een hedendaagse shaduf)
5. Waarvoor diende een piramide? Zoek een afbeelding in een ander boek van piramiden en maak een tekening.

Vijfde klas: blad 13: Teken de goden **OSIRIS**
ISIS
SETH
NEFTHYS (NEPHTYS)
HORUS

Zie hiervoor het boek : Het Orionmysterie (blz 27) of Histoire 6e: blz 41 of apart blad aan het bord. Let vooral op de hoofden en de hoofddeksels.

Noet is de hemel en Geb de aarde. Noet is in verwachting van Geb, maar tegelijk ook van Re. Re is de zonnegod. Maar die wil niet dat Noet bevalt van Geb. Re wist niet dat Noet ook al van hem in verwachting was. Hij wil niet dat Noet bevalt, en beveelt daarom dat Noet op geen dag, in geen maand van het jaar mag bevallen. Zo kon Noet niet bevallen, en groeiden haar kinderen in haar buik.

Thot had medelijden met Noet en kreeg een idee. Hij ging dammen met Iah, de god van de maan, en won van haar. Zo deed hij elke avond en telkens won hij een zeventigste deel van haar licht. Op de duur had hij genoeg licht gespaard om er vijf dagen mee te maken. Dat deed hij en plaatste die dagen aan het eind van het jaar, en vóór het begin van het nieuwe jaar. Op die vijf dagen kon Noet eindelijk bevallen. De eerste die geboren werd heette Osiris. De tweede Horus, dat was het kind van Osiris en Isis. De derde heette Seth, de vierde Isis en de vijfde Nephtys. Osiris is koning van Egypte en leert de mensen muziek, landbouw en kunsten. Maar Osiris moet weg en Seth vervangt hem. Alles gaat goed. Dan komt Osiris terug, maar Seth wil koning blijven. Hij haalt 72 edelen bijeen en beraamt een plan om Osiris te doden. Hij gaat naar Osiris en zegt dat hij een groot feest gaat houden ter ere van hem. Als het feest begonnen is, zegt Seth: "Ik wil een geschenk aanbieden, het geschenk is voor degene die erin past, het is een prachtige kist." Seth vraagt aan Osiris om de kist te passen, maar hij weigert en zegt tegen Seth: "Laat eerst de anderen passen." Ze doen dat, maar niemand past erin, de een is te dik, de ander te klein. Tenslotte vraagt Seth nog eens aan Osiris of hij toch wil passen. Osiris wil geen spelbreker zijn en hij probeert. Hij past erin en vlug leggen de edelen het deksel op de kist, spijkeren ze dicht, gieten er heet lood over en gooien de kist met Osiris erin in de Nijl.

De kist drijft in de richting van de zee en Isis, die het de volgende morgen ontdekt is heel verdrietig. Ze gaat naar Osiris zoeken en vraagt aan iedereen of ze hem gezien

hebben. Maar niemand heeft hem gezien. Dan komt ze bij de splitsing van de Nijl. Ze ziet er kinderen spelen en vraagt aan hen of ze de kist met Osiris gezien hebben. De kinderen wijzen de richting waarin ze de kist hebben zien drijven.

De kist is ondertussen al ver in de Middellandse zee aangespoeld bij de stad Byblos, tegen de voet van een cederboom. Osiris was al wel dood, maar straalde toch nog goddelijk licht uit. De ceder groeit daardoor heel snel rond de kist, tot de kist tenslotte niet meer te zien is, maar helemaal in de stam van de ceder zit.

De koning van Byblos ziet die ceder en wil de stam ervan als pilaar in zijn paleis.

Jaren later komt Isis daar aan en ontdekt met haar goddelijk oog de kist in de pilaar in het paleis. Ze neemt de gestalte aan van een oude vrouw en zet zich neer bij de bron waar de dienaressen van de koning water komen halen. Die dienaressen vertellen aan de oude vrouw dat hun koningin een kind heeft gekregen, waarop Isis zegt dat zij de min wil zijn. De koningin vindt het goed. Maar in plaats van borstvoeding geeft Isis het kind haar vinger om op te zuigen, en ze verbrandt het sterfelijke deel van het kind. De koningin gilt als ze ziet dat de min haar kind verbrandt. Isis legt alles uit en krijgt de pilaar. Ze hakt hem in stukken en vindt de kist, maar ze doet de kist nog niet open. Ze neemt ze mee naar huis, naar Egypte. Daar opent ze de kist en gaat op Osiris liggen. Daarna gaat ze weg.

Seth, die daar in de omgeving op jacht is, ziet de kist en hakt het lichaam van Osiris in veertien stukken en verspreidt die over heel Beneden-Egypte. Isis gaat later al de stukken van Osiris bijeenzoeken en begraaft elk stuk op de plaats waar ze het vindt. Op elke plek laat ze later een tempel bouwen.

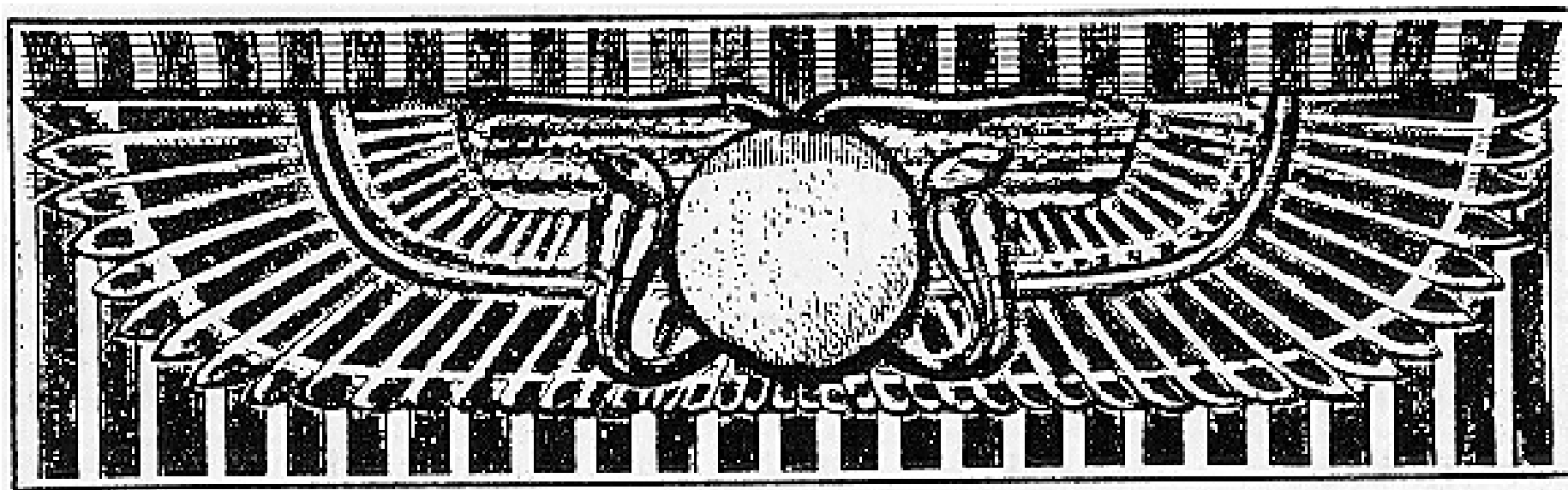
Dan krijgt Isis het kind dat Horus-het-Kind heet. Het is een nakomeling van Osiris, verwekt toen Isis op het lijk van Osiris lag. Later zal Horus-het-Kind Seth van de troon verjagen en de nieuwe koning van Egypte worden.

Egypte is een merkwaardig land. In het noorden is er de uitgestrekte vlakke moerasachtige NIJLDELTA. Ten zuiden daarvan strekt zich een smalle vallei uit langs de Nijl. Ze is bijna 1.000 km lang. Ten oosten daarvan ligt de woestijn, ten westen strekt zich de onmetelijke SAHARA uit. Elk jaar bij het begin van de zomer overstroomt de Nijl. Dat gebeurt korte tijd nadat de heldere ster SIRIUS 's morgensvroeg aan de hemel staat.

De overstroming van de Nijl was voor de Egyptenaren levensbelangrijk, omdat het SLIB dat achterblijft zo vruchtbaar is. Zij verdelen het jaar dan ook in seizoenen die overeenkomen met:

De overstromingstijd	=	SHOM
De zaaitijd	=	ATRO
De oogsttijd	=	PERO

Vormtekening

GLOBE AILÉ ACCOSTÉ DE DEUX URÆUS

werkwijze: Onder de deler begin je met 1

Onder het deeltal zet je de deler en begin je te verdubbelen net zolang tot je net niet over het **deeltal** heen komt.

De deler (vanaf 1) verdubbelen net zoveel keer als bij het Deeltal.

Dan trek je het grootste dubbel af van het deeltal, en zoek je hoe je tenslotte bij 0 kan uitkomen, door nog dubbels af te trekken.

De overeenkomstige dubbels onder de deler tel je tenslotte op, en zo vind je de uitkomst (quotiënt)

$$\begin{array}{r}
 1.197 \quad : \quad 57 \\
 \hline
 57 \quad - \quad 1 \\
 114 \quad \quad \quad 2 \\
 \mathbf{228} \quad - \quad \mathbf{4} \\
 456 \quad \quad \quad 8 \\
 \mathbf{912} \quad - \quad \mathbf{16} \\
 \hline
 \quad \quad \quad 21
 \end{array}$$

andere opgaven: 37.352 : 667

45.504 : 79

36.672 : 96

224.455 : 385

ZONNEHYMNE VAN ECHNATON

**Schitterend kom je tevoorschijn
Aan de hemelrand
Jij levende Aton,
Die het eerst tot leven kwam !
Wanneer je oprijst
Aan de oosterkim,
Dan vervul je elk land
Met je schoonheid.
Want je bent mooi,
Groots en schitterend.
Je bent hoog boven de aarde.
Jouw stralen omhelzen de landen,
Ja, alles wat je geschapen hebt.
Je bent Ra,
En je hebt ze alle gevangen genomen.
Je kluistert ze alle
Door je liefde.
Al ben je ver,
Toch zijn je stralen op aarde.
Al ben je hoog daarboven,
Toch zijn jouw stralen de dag !**

Blad 19: DOOD en EEUWIG LEVEN.

1. Het lichaam werd zo behandeld dat het eeuwenlang kon bewaard worden. Het werd een MUMMIE
2. De ziel (KA) kan over het lichaam beschikken om verder te leven. Maar eerst moet ze voor Osiris verschijnen. Anoebis brengt haar bij de weegschaal, waar goed en kwaad gewogen worden. Weegt het kwaad meer dan het goede, dan wordt de ziel verslonden door eht monster. Weegt het goede meer , dan mag de ziel binnentreden in het rijk der goden, voor de troon van osiris.
Om er zeker van te zijn dat de ziel zal blijven leven, worden heel veel AMULETTEN en TOVERFORMULES bij het lijk in het graf gelegd.

tekeningen van de amuletten

tekening van het wegen van de ziel.

amuletten: Scarabee	nieuw leven
Udjad	Horus-oog; bescherming
Lotus	wedergeboorte
Shen	eeuwigheid
Ankh	leven
Uas	scepter
Djed	rug van osiris, oprichtingskracht
Troon van Osiris	
Ka	ziel
Isisknoop	vruchtbaarheid

blad 20

TEMPELS EN GODEN

tekening van een tempel.

GRIEKENLAND (kaart)

wat met erop staan:

- Streken: Macedonië
Attica
Phrygië
Lydië
Peloponnesos
- eilanden Euboia
Kreta
Cycladen
Ithaka (eiland van Odysseus)
- steden Troje
Efese
Athene
Korinthe
Sparta
Olympia
Delphi
Thebe
- zeeën: Egeïsche Zee
Korintische Zee
Hellespont
Zee van Marmara
Zwarte Zee
Adriatische Zee

KRETA

KPHTA

Kreta, een eiland in het oosten van de Middellandse Zee, was helemaal gericht op de scheepvaart. Daardoor kwamen de inwoners van Kreta in contact met alle andere volkeren aan de oostzijde van de Middellandse Zee. Zij dreven handel met Egypte, Fenicië en Griekenland.

Kreta werd daardoor rijk en prachtige steden en paleizen werden op het eiland gebouwd.

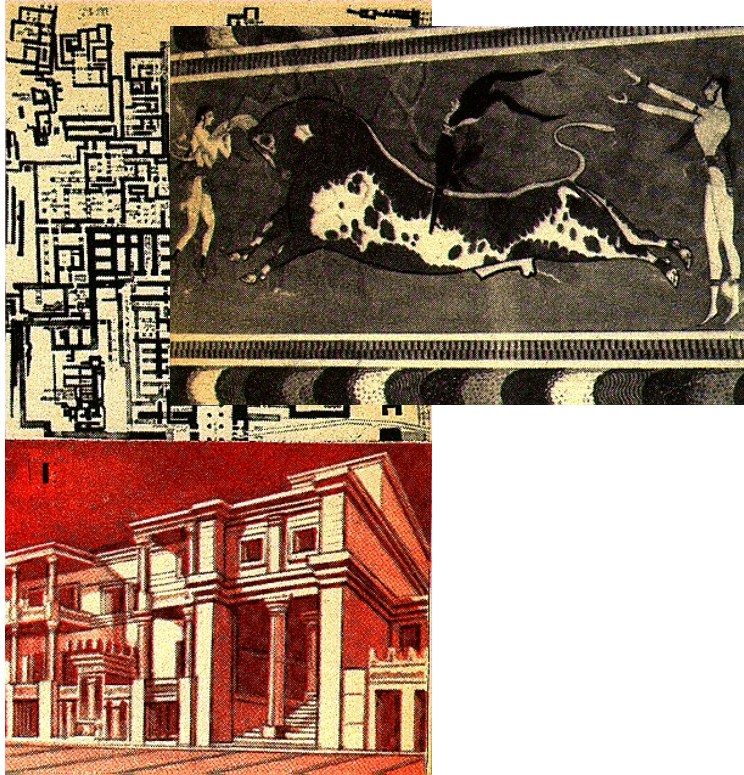
De Kretenzers in de Minoïsche tijd, bouwden geen tempels. Hun goden woonden in de natuur. Ze hielden wel spelen voor die goden; de stierenloop met acrobaten was daarvan het hoogtepunt.

Het paleis van koning **MINOS** was zo groot dat men er in verloren kon lopen. Het werd het **LABYRINT** genoemd. De Kretenzische kunst valt op door natuurlijkheid en sierlijkheid. De zuilen van de gebouwen waren rond, in rood en zwart geschilderd. Omdat ze bovenaan dikker zijn dan onderaan, noemt men ze 'omgekeerde zuilen'. De muren van de paleizen waren versierd met prachtige fresco's.

LEGENDEN: **DAIDALOS en IKAROS**
 THESEUS en de MINOTAUROS
 DE GEBOORTE VAN ZEUS
 EUROPA

tekeningen:

1. *kaart van Kreta, met daarop: Knossos, Phaistos, Ida-gebergte*
2. *Stier met horens*
3. *Een typische 'omgekeerde zuil'*
4. *Acrobaat op de stier*
5. *Een eigen tekening over een van de vier genoemde legenden.*

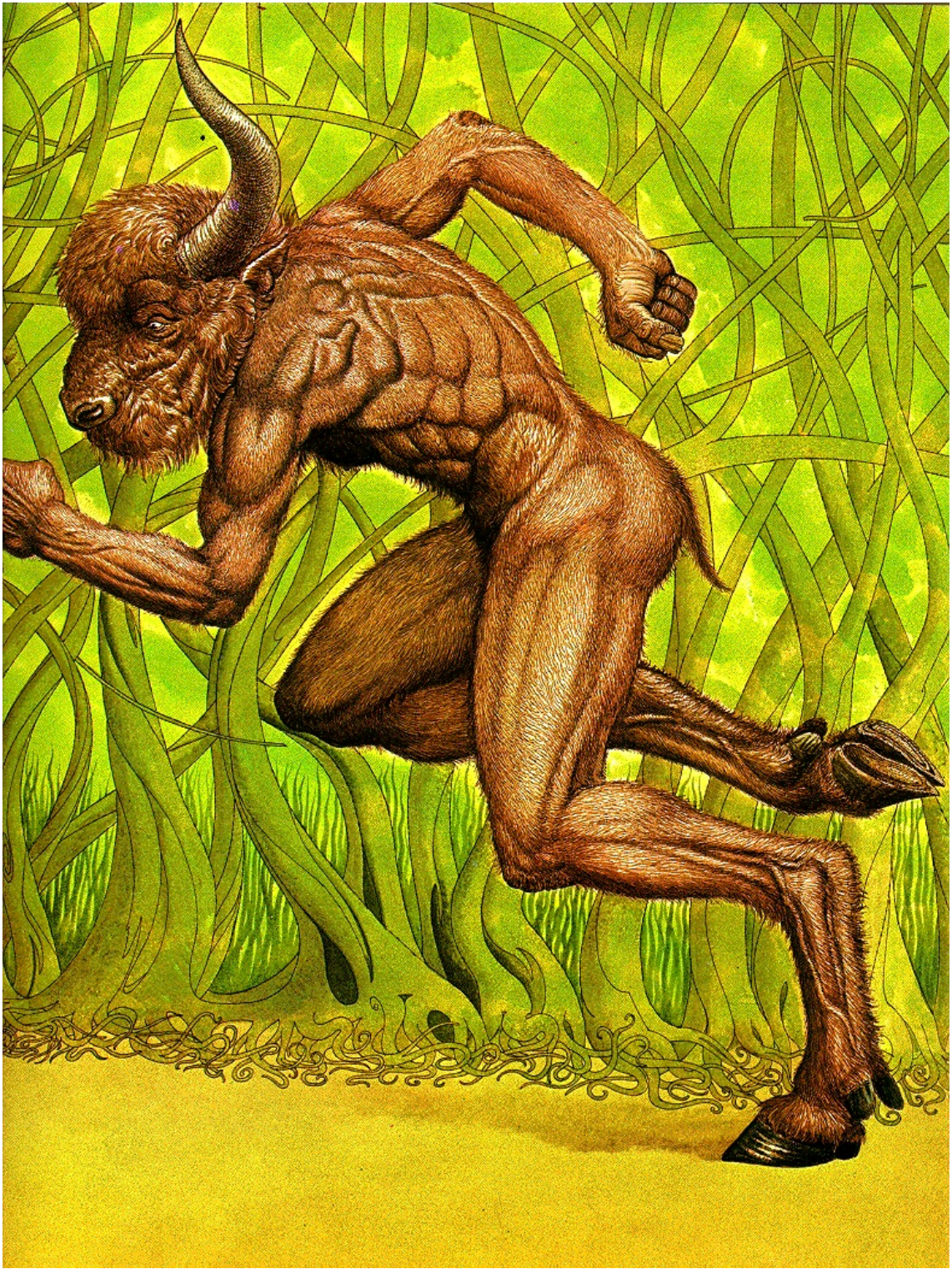
Kreta (blad 22 -
vervolg)

Het paleis in Knossos: Labyrint

De stierenloop. Afbeelding op een muur in Knossos.

Daidalos en Ikaros

De Minotauros

DE HELDEN

1. tekst: Terwijl Kreta nog machtig en rijk was, kwamen verschillende volksstammen op het Griekse schiereiland. Het waren de ACHAEËRS die bouwden reusachtige burchten, zoals deze van MYCENE en overwonnen werden. Het duurde enkele eeuwen voor zij het hele schiereiland bevolkt hadden. Hun strijd tegen de natuur en mens vertellen de vele Griekse heldensagen. Veel van deze verhalen zijn nu nog steeds genoemd naar figuren uit deze verhalen. Het duurde enkele eeuwen voor zij het hele schiereiland bevolkt hadden. Hun strijd tegen de natuur en mens vertellen de vele Griekse heldensagen. Veel van deze verhalen zijn nu nog steeds genoemd naar figuren uit deze verhalen.

2. lijst DE MEEST BEKENDE HELDENSAGEN

PROMETHEUS
PERSEUS
IASON EN HET GULDEN VLIES (De Argonaarten)
HERAKLES
THESEUS
OIDIPOES
TROJE
ODYSSEUS

tekeningen 1. tekening van de leeuwenpoort van Mycenaë
2. tekening van het dodenmasker uit Mycenaë
3. tekening van een held naar keuze

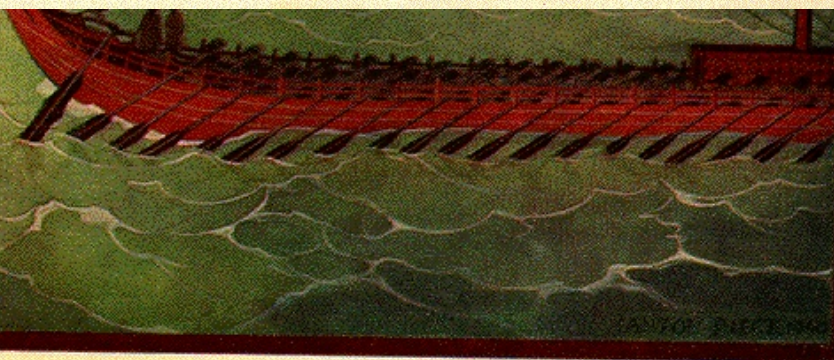
Het gouden dodenmasker uit Mycene

Odysseus met Polyphemus.

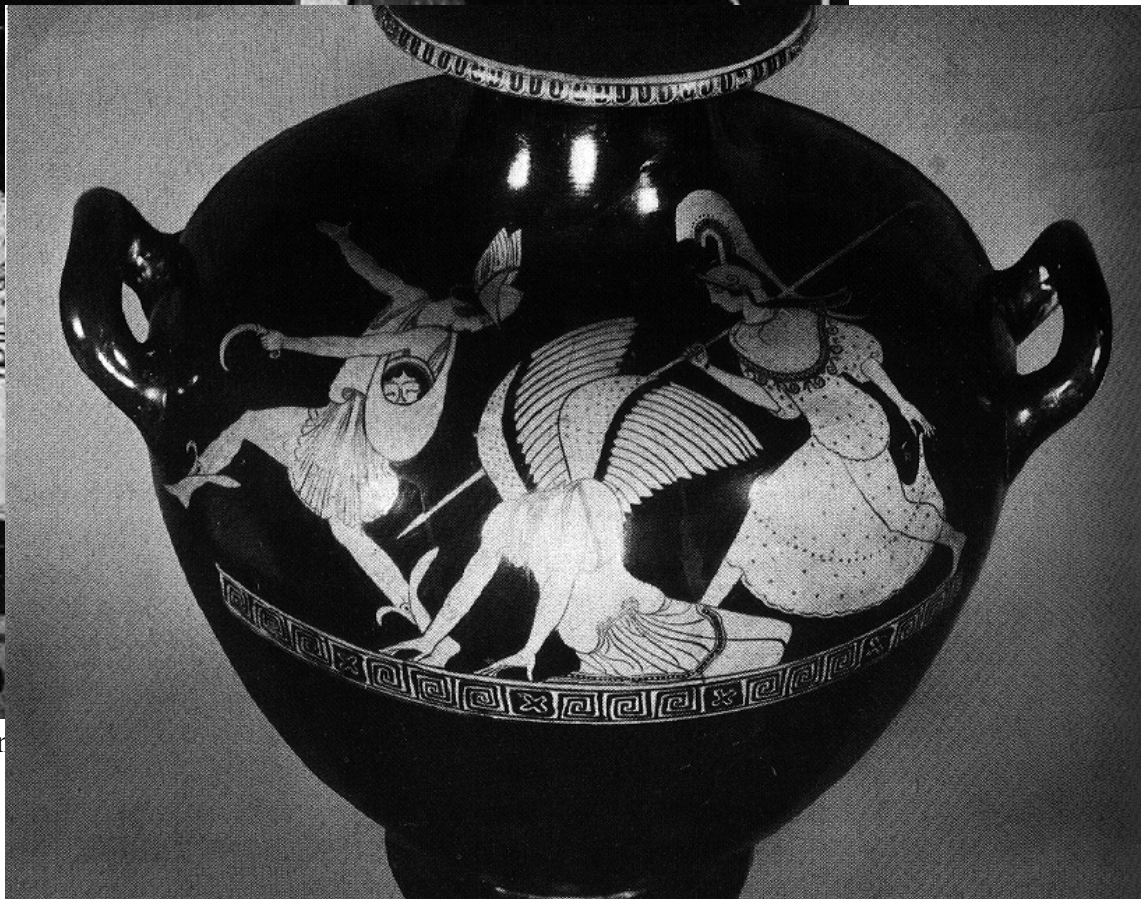
Het Paard van Troje.

De Argonauten bij de Symplegaden (pag. 228)

Odysseus en de sirenen

Perseus onthoofd de Medusa

Oedipos en de sfinx

Blad 25 : DE STAMBOOM DER GODEN

Eerst was er CHAOS

Daaruit ontstonden GAIA (aarde) en EROS (liefde)
EREPOS (duisternis) en NYX (nacht)

GAIA en EROS brachten voort: OURANOS: de hemelkoepel met bergen en zeeën

EREPOS en NYX brachten voort:

- lucht
- licht
- slaap
- ouderdom
- dood
- verdriet

OURANOS en GAIA brachten voort: 12 TITANEN (6 mannelijk en 6 vrouwelijke goden)

OKEANOS (wereldzee) x THETIS daaruit komen alle bronnen en rivieren
KOIOS en PHOIBE daaruit komen voort: LETO (moeder van Apollo en Artemis)
HYPERION en THEIA: daaruit komen voort: HELIOS (zon)
SELENE (maan)
Eos (ochtendrood)

KRONOS en RHEA: daaruit komen de OLYMPISCHE GODEN VOORT (zie later)
KREOS en EURYBIE: daaruit komen voort de sterren en de winden
IAPETOS en KLYMENE : daaruit komen voort: ATLAS (draagt de wereld)
PROMETHEUS (voordenker)
EPIMETHEUS (nadenker)
MNEMOSYNE (geheugen)
= moeder van de 9 muzen
THEMIS (recht)

OURANOS en GAIA brengen daarna de KYKLOPEN ter wereld. Zij smeden later de bliksem van Zeus.

OURANOS en GAIA brengen daarna 3 HEKATONCHEIREN ter wereld.

MAAR:

OURANOS haat zijn kinderen, bevreesd dat hij zijn macht moet delen. Hij duwt ze alle terug in de baarmoeder van Gaia.

GAIA spoort Kronos aan zijn vader te doden. Met een SIKKEL ontmant Kronos zijn vader OURANOS. Het bloed spat op de aarde: daaruit ontstaan de ERINYEN (wraakgodinnen)
GIGANTEN (reuzen)
MELISCHE NIMFEN (die leven in het hout van de es, waaruit de dodende lanssen gemaakt worden).

het zaad vloeit weg en vermengt zich met het schuim van de branding. daaruit wordt APHRODITE geboren.

Vloek van OURANOS over KRONOS

KRONOS heeft de macht. Maar vreest dat zijn kinderen hem zullen doden. Slokt ze op.
ZEUS dwingt zijn vader om de kinderen uit te braken. Ook de steen wordt uitgebraakt, staat nu in DELPHI
Dan strijd.

Aan 1 kant: ZEUS , OKEANOS (oom), THEMIS en MNEMOSYNE (kinderen van Iapetos = nichten)

alle andere aan kant van Kronos.

ZEUS op berg Olympos
Kronos op berg Othrys. 10 jaar lang oorlog.

Dan opent Zeus de schoot van Gaia: daaruit komen nu de Giganten en de hekatoncheiren.
Zeus wint. Stort al zijn tegenstanders in de TARTAROS, ketent ze daar vast en laat ze door de hekatoncheiren bewaken.

Zeus moet strijden tegen TYPHON (verwantschap met Egypte)

ZEUS moet strijden tegen de GIGANTEN (reuzen met slangebeneden): deze slingeren rotsblokken en brandende stammen tegen de hemel, Zeus strijdt met zijn bliksem. Maar zal pas winnen als HERAKLES hem ter hulp komt.

tenslotte ZEUS overwinnaar.

HADES krijgt de onderwereld
POSEIDON krijgt de oceanen

Hoe dachten de Grieken over het leven na de dood?

ΊΛΙΑΔΟΣ

Μηνιν ἄειδε θεα, Πηληιάδεω Ἀχιλῆος
ούλομενην , ἧ μυρι Ἀχαιοις ἄλγε ἔθηκεν ,
πολλας δ' ἰφθιμους ψυχας Ἄιδι προιαψεν
ἠρώων, αὐτους δε ἐλώρια τευχη κυνεσσιν
οἴωνοισι τε δαιτα - Διος δ' ἔτελειετο βουλη -
ἐξ οὔ δη τα πρωτα διαστητην ἐρισαντε
Ἄτρειδης τε ἀναξ ἀνδρων και διος Ἀχιλλευσ

vertaling:

Bezing, Godin, de wrok van Peleus' zoon Achilles,
dodelijke wrok, die de Achaeërs duizenden smarten
berokkende,
vele dappere zielen van helden in Hades' woonst stortte
en hun lijk maakte tot prooi van de honden en van alle
roofvogels - zo ging Zeus' besluit in vervulling - sedert
de dag al waarop Atreus' zoon, de heerser over de
mannen en de schitterende Achilles na een twist met
elkander braken.

ΊΛΙΑΔΟΣ	over Ilias (Troje)	τευχη	maakte tot
Μηνιν	wrok	κυνεσιν	van de honden
ἄειδε	bezing	οἴωνοισι	roofvogels
θεα	godin, muze	τε	en
Πηληιάδεω	zoon van Peleus	δαιτα	gastmaal
Ἀχιλλῆος	Achilles	Διος	Zeus
οὐλομενην	dodelijk	δ' ἐτελειετο	vervullen
ἧ	de	βουλη	besluit
μυρι	duizenden	ἐξ οὗ	sedert
Ἀχαιοις	Achaeërs, Grieken	δη	ja
άλγε	smart, verdriet	τα πρωτα	voor het eerst
έθηκεν	berokkende	διαστητην	met elkaar breken
πολλας	vele	ἐρισαντε	twist
δ' ἰφθιμους	dapper	Ἄτρειδης	zoon van Atreus
ψυχας	zielen	τε	en
Ἄιδι	Hades	ἀναξ	heerser
προιαψεν	storten, zenden	ἀνδρων	mannen
ἡρώων	helden	και	en
αύτους	daar	διος	goddelijke
δε	en	Ἀχιλλευσ	Achilles
ἐλώρια	prooi		

Sparta was een stad gesticht door Doriërs. Heel het leven was er gericht op het soldaat zijn. De pasgeboren kinderen werden bekeken: de zwakken werden te vondeling gelegd. Vanaf hun zeven jaar werden de jongens opgeleid tot soldaten. Ze moesten koude en hitte doorstaan, honger en dorst, moesten vechten en vooral gehoorzamen. Tot hun 60 jaar bleven zij soldaat. Zij mochten geen weelde hebben en geen rijkdom bezitten. Daarom gebruikte men in Sparta alleen maar waardeloos geld van ijzer.

De wetten van Sparta werden opgesteld door LYKOURGOS, die daarvoor eerst het orakel in Delphi had geraadpleegd. Het Spartaanse volk was het sterkste van heel Griekenland.

Athene werd gesticht door de IONIËRS. Het waren vooral handelaars en zeelui. Zij bouwden op een hoge rots hun burcht: de AKROPOLIS. Later kwamen hier de tempels.

De Atheners mochten allen aan het bestuur van hun stad deelnemen. Zij waren de uitvinders van de DEMOCRATIE.

De eerste wetten waren opgesteld door DRACO. Dat waren heel strenge wetten.

Daarna kwamen de wetten van SOLON, die waren wijs en rechtvaardig.

De beste tijd van Athene is die van PERIKLES: het is de GOUDEN EEUW. Toen werden de prachtigste tempels gebouwd, de mooiste beelden uit marmer gehouwen, toen was er welvaart en overvloed.

De Griekse steden stichtten op de kusten van Azië, Noord-Afrika, Italië, Frankrijk en Spanje nieuwe steden die trouw bleven aan hun moederstad. Deze nieuwe steden noemt men de KOLONIES.

Maar er komt oorlog met Perzië en tot driemaal toe woeden er hevige veldslagen. Eén van de bekendste momenten uit die oorlog is het gevecht bij de THERMOPYLAE, waar LEONIDAS en zijn mannen sneuvelden. Ook MARATHON, een vlakte waar gestreden werd, op 42 km van Athene, is bekend gebleven.

Later ontbranden er oorlogen tussen Sparta en Athene om de heerschappij over het Griekse schiereiland. Athene zal daarin verslagen worden.

Vanaf het jaar 776 voor Christus werden er in Olympia om de vier jaar spelen gehouden ter ere van Zeus. Eerst waren er alleen loopwedstrijden, maar later kwamen er nog andere disciplines bij. De belangrijkste was: de PENTATLON (= vijfkamp). Die bestaat uit:

DISCUSWERPEN

SPEERWERPEN

HARDLOPEN

VERSPRINGEN

WORSTELLEN

De winnaar kreeg een lauwerkrans, een standbeeld en een triomftocht naar de tempel. De naam van de winnaar bleef voor altijd bekend over heel Griekenland.

In 393 na Christus werden de Spelen afgeschaft.

In 1896 werden ze opnieuw gehouden en atleten van heel de wereld mogen er aan meedoen.

Er zijn nu zelfs Winter- en Zomerspelen en er bestaan veel meer disciplines dan in de Griekse Oudheid.

BLAD 33
zie verder

ETYMOLOGIE

Alexander, zoon van koning Philippos van Macedonië, wordt op 20-jarige leeftijd koning. Hij is een moedige, onvermoeibare en atletische man, die het harde soldatenleven boven alles verkiest.

Met zijn leger onderneemt hij grote veroveringstochten.

Hij brengt daardoor de Griekse cultuur in Egypte, Klein-Azië, Afghanistan en Indië.

Zijn veroveringstochten zijn tegelijk ontdekkingsreizen, waarbij geleerden alles opschrijven wat ze zien, horen en meemaken.

Ze leren de Grieken de wereld in het oosten beter kennen.

Alexander sticht op zijn tochten ook steden, die heel dikwijls zijn naam dragen. De bekendste is Alexandrië in Egypte.

Het paard van Alexander heet BUCEPHALOS, en is misschien wel het beroemdste paard uit de hele geschiedenis.

In onze taal kennen we nog een uitdrukking die we te danken hebben aan een daad van Alexander de Grote: DE KNOOP DOORHAKKEN.

SOPHOKLES (496-405 voor Christus) Treurspeldichter

Slotscène uit: KONING OIDIPUS

gesprek tussen Kreon en Oidipus

Kreon Je hebt genoeg geweend nu, ga binnen in het paleis.

Oidipus Ik moet gehoorzamen, al is het met tegenzin.

Kreon Alles is goed wat op tijd en stond gebeurt.

Oidipus Weet je op welke voorwaarde ik ga?

Kreon Spreek, dan zal ik het weten.

Oidipus Dat je mij als een banneling uit dit land wegstuurt.

Kreon Je vraagt mij iets wat alleen de godheid kan geven.

Oidipus Maar in het oog der goden ben ik de hatelijkste onder alle mensen.

Kreon Dan zal je spoedig voldoening krijgen.

Oidipus Spreek je de waarheid?

Kreon Wat ik niet meen, zeg ik niet zomaar.

Oidipus Breng mij dan van hier weg.

Kreon Kom nu, laat je kinderen gaan !

oidipus Neem ze mij niet af !

Kreon Wil toch niet altijd over alles meester zijn : wat je door je macht verkreeg, heeft je in het leven toch niet veel baat gebracht.

Koor: Inwoners van Thebe, mijn vaderstad, zie, hier gaat Oidipus, die de beruchte raadselzangen wist te ontcijferen, die de hoogste macht in handen had en op wiens geluk elk burger met afgunst neerkeek. Zie in welke golf van rampspoed hij is neergestort. Nooit moeten jullie dus een sterveling gelukkig achten vóór jullie zijn laatste dag gezien hebben, vóór hij zonder enig ongeluk het einde van zijn leven heeft bereikt.

PYTHAGORAS 571 - 497 voor Christus. Filosoof en wiskundige

- De vijf regelmatige veelvlakken: Tetraëder
Hexaëder
Oktaëder
Dodekaëder
Icosaëder

ARCHIMEDES 287 - 212 voor Christus. Wiskundige

- De schroef van Archimedes
- De brandspiegels van Syracuse
- Eureka !

Een bode beschrijft aan de moeder van Xerxes de zeeslag bij Salamis

... Doch toen de dag met glanzend witte rossen kwam
En heel de omtrek met zijn helder licht bescheen,
klonk van de Griekse schepen eerst een blij gerucht.
Van zegelied'ren, en weerkaatsend gaf terstond
Het rotsig eiland antwoord op het luid gejuich.
De Perzen sloeg toen allen schrik en vrees om 't hart;
Zij zagen zich bedrogen, want niet als ter vlucht,
Werd door de Grieken daar het krijgslied aangestemd
Neen, als ten strijde snellend, welgemoed en kloek.
Trompetgeschal ontvlamde alom in 't Griekse heer,
En aanstonds ruiste, snel en vast, der riemen slag,
De golven treffend als bezield door één bevel:
En 't was, als doemden plots'ling al die schepen op.
Vooraan, en welgeordend, stevende op ons toe,
De rechtervleugel, en daarna in lange rij,
De ganse vloot; en duid'lijk klonk nu in ons oor
Hun luide strijdroep: "Hellas' zonen, op ! ten strijde !
Bevrijdt het land der vad'ren, kampt voor vrouw en kind !
Hoedt uwer oude goden zetels, 't heilig graf
Der ouders oud'ren ! op nu, alles staat op 't spel !"
Nu galmde ook uit der Perzen mond een luid geschal
De vijand tegen, 't was voorwaar geen talmenstijd.
Dra stiet met bronzen snavel 't een aan 't ander schip.
Een schip uit Hellas was het dat de strijd begon
En een Fenicisch fluks de spiegel met de sneb
Verbrijzelde; aanstonds koos voor d' aanval elk zijn man.
Eerst bood de stroom der Perzen weerstand aan de storm,
Doch toen in de enge ruimte telkens groter tal
Van kiel en opdronk, niemand vrienden bij kon staan,
Maar de een de ander met de bronzen snebbe stiet,
Toen was de kracht gebroken, 't lot der vloot beslist.
De Griekse schepen, welbestuurd, omgaven ons
En wisten goed te treffen; menige kiel sloeg om
En van het zeevlak was weldra niets meer te zien;
't Was vol van wrakken en gekleurd van stromen bloed.
bezaaid met lijken waren strand en bank en klip;
En alle schepen, die van onze grote vloot
Nog over waren, roeiden weg in wilde vlucht.
Maar Grieken sloegen, staken, of 't tonijnen gold
Of and're buit der netten, woedend er op los
Met wrakhout, met gebroken riemen; wijd en zijd
Weerklonk de zee van wanhoopskreten en gekerm,
Totdat het oog der zwarte nacht verademing schonk.
De vloed van rampen, neen, zo ik tien dagen lang
Die op zou noemen, 'k had de maat niet uitgeput.
Want nooit, geloof mij, vielen op een enkele dag
Zovele mensenlevens aan de dood te buit.

HERODOTOS 484 - 430 voor Christus Geschiedschrijver

DE EERSTE VAART OM AFRIKA

Het blijkt dat Libye door water is omgeven, behalve het gedeelte ervan dat aan Azië grenst. Bij ons weten was de Egyptische koning Nekoos de eerste die zulks bewezen heeft. Nadat hij het graven van een kanaal dat de Nijl met de Arabische Golf moest verbinden, gestaakt had, zond hij Feniciërs met een vloot uit, en beval hen, op de terugreis door de Zuilen van Herakles te varen, tot in de Noordelijke Zee, en zo verder in Egypte aan te landen.

De Feniciërs vertrokken uit de Erythreïsche Zee en voeren door de Zuidelijke Zee. telkens als de herfst aanbrak, gingen zij aan land, bezaaiden de grond op dat gedeelte van Libye waar de vaart hen had gebracht en wachtten de oogsttijd af. Hadden zij eenmaal de oogst binnen, dan voeren zij verder. Zo gingen er twee jaren voorbij en het derde jaar zeilden zij om de Zuilen van Herakles en kwamen ze in Egypte terug. Men vertelde mij daarbij iets dat ik niet geloven kan - iemand anders gelooft het wellicht - namelijk dat zij, bij de omvaart van Libye, de zon aan hun rechterkant hadden gezien.

PLATO (427 - 347 voor Christus) Filosoof, leerling van Sokrates (470 - 399 voor Christus)

APOLOGIE VAN SOKRATES

- Sokrates: Aanvaarden wij dat men in geen geval opzettelijk onrecht mag plegen, of in sommige gevallen wel en in andere niet? Of dat onrecht plegen zeker goed noch schoon is, zoals wij het destijds meermalen hebben erkend? En hetzij ons nog een harder lot te wachten staat dan dit, of misschien ook een milder, toch blijft onrecht plegen slecht en schandelijk voor wie zich daartoe leent. Zijn wij het daarover eens of niet?
- Kriton Wij zijn het eens.
- Sokrates Men mag dus helemaal geen onrecht plegen?
- Kriton Beslist niet!
- Sokrates En evenmin - hoewel de meeste mensen denken van wel - het aangedane onrecht met onrecht vergelden, daar het onder geen voorwendsel geoorloofd is onrecht te plegen?
- Kriton Blijkbaar niet.
- Sokrates Welnu, Kriton, mag men kwaad verrichten of niet?
- Kriton Volstrekt niet, Sokrates.
- Sokrates En kwaad met kwaad vergelden, is dat, zoals het merendeel der mensen zegt, rechtvaardig of niet rechtvaardig?
- Kriton Zeker niet.
- Sokrates Want de mensen kwaad berokkenen verschildt geenszins van onrecht plegen.
- Kriton Je spreekt waarheid.
-

ARISTOTELES 384 - 322 voor Christus. Filosoof (peripatetisch onderricht - leraar van Alexander de Grote)

DEMOSTHENES 384 - 322 Voor Christus. Redenaar. Grootste tegenstander van Alexander de Grote

ETYMOLOGIE

apotheek

ἀποθηκη

bewaarplaats

asfalt

ἀσφαλτος

pek

asperge

ἀσπραγος

asperge

astma

ἀσθμα

zwaar ademen

astroloog

ἀστρο λογος

sterren-wijze

atleet

ἀθλητης

worstelaar

atoom

ἀτομος

ondeelbaar klein

auto

αυτος

zelf

burcht

πυργος

wachtoren

ceder

κεδρος

ceder

chirurg

χειρουργια

handwerk

dadel	δακτυλος	vinger
dia	δια	doorheen
diarree	διαρρρω	door-stromen
drama	δραμα	wat gebeurt
dynamiet	δυναμης	kracht
elektriciteit	ἐλεκτρον	barnsteen
fantasie	φαντασια	verschijning
foto	φωτος	licht
gram	γραμμα	klein gewicht
gymnastiek	γυμναστικη	wat naakt gedaan wordt
....	γυμνος	naakt

hecto	ἑκατον	100
homo	ὅμο	gelijk
homoeopathie	ὅμοιος παθος	gelijk gevoel
idee	ἰδεα	uiterlijke gestalte
idioot	ἰδιοτος	niet ingewijd
ijlen	ἔιμι	op hol slaan
kakken	κακκαν
kalligrafie	καλλι γραφω	mooi schrijven
kalm	καυμα	hitte
kameel	καμελος	kameel
kameleon	χαμαλεον	leeuw op aarde

kamer	καμαρα	
kameraad	καμαρα	kamer
kamille	χαμαι μελον	appel op aarde
kastanje	καστανεα	kastanje
kerk	κυρικον	huis van de heer
kers	κερασιον	kers
kervel	χαιρεφυλλον	moes, soepkruid
kilo	χιλιοι	1.000
komeet	κομετης	haarster
koord	χορδη	darm
krent	κορινθη	rozijn uit Korinthe

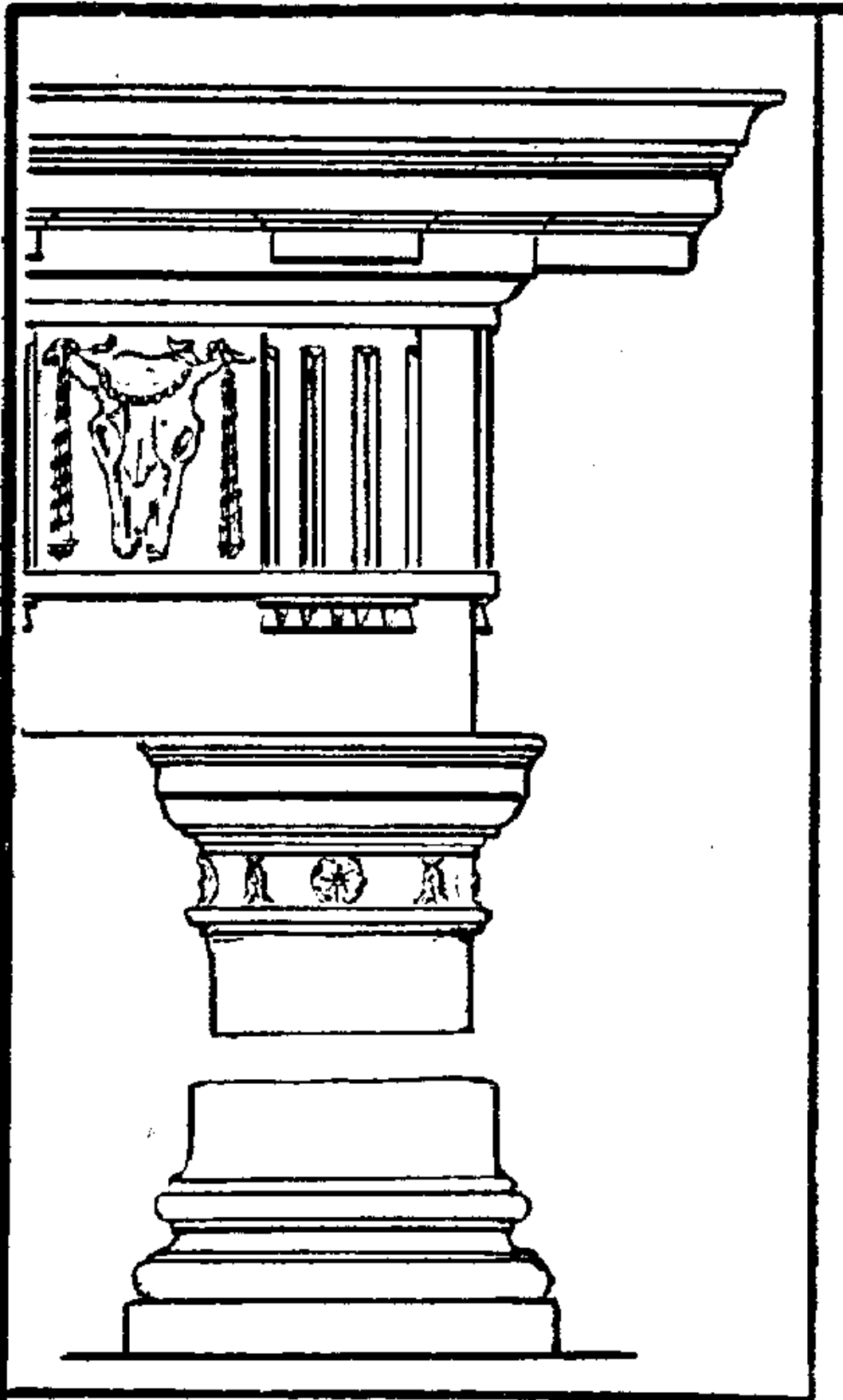
krokodil	κροκοδειλος	hagedis
krokus	κροκος	saffraan
lamp	λαμπας	fakkel
magneet	μαγνετις λιθος	steen van Magnesia
makro	μακρος	groot
meloen	μελοπεπον	appel-augurk
meteoor	μετεορος	hoog in de lucht
meter	μετρον	maat
mijter	μιτρα	tulband
mikro	μικρος	klein
lesbisch	λεσβος	vrouweneiland

olifant	ἐλέφας	olifant
pan	πατανη	schotel
para	παρα	naast, tegen, voorbij
parasol	παρα sol	tegen de zon
paraplu	παρα pluie	tegen de regen
paragraaf	παραγραφος	tegen /in de kant geschreven
pasta	παστη	saus met bloem
pedagoog	παιδαγωγειω	kinderbegeleider
periscoop	περι σκοπεω	rondom zien
pinksteren	πεντηκοστη	50e
planeet	πλανητης	zwerfer

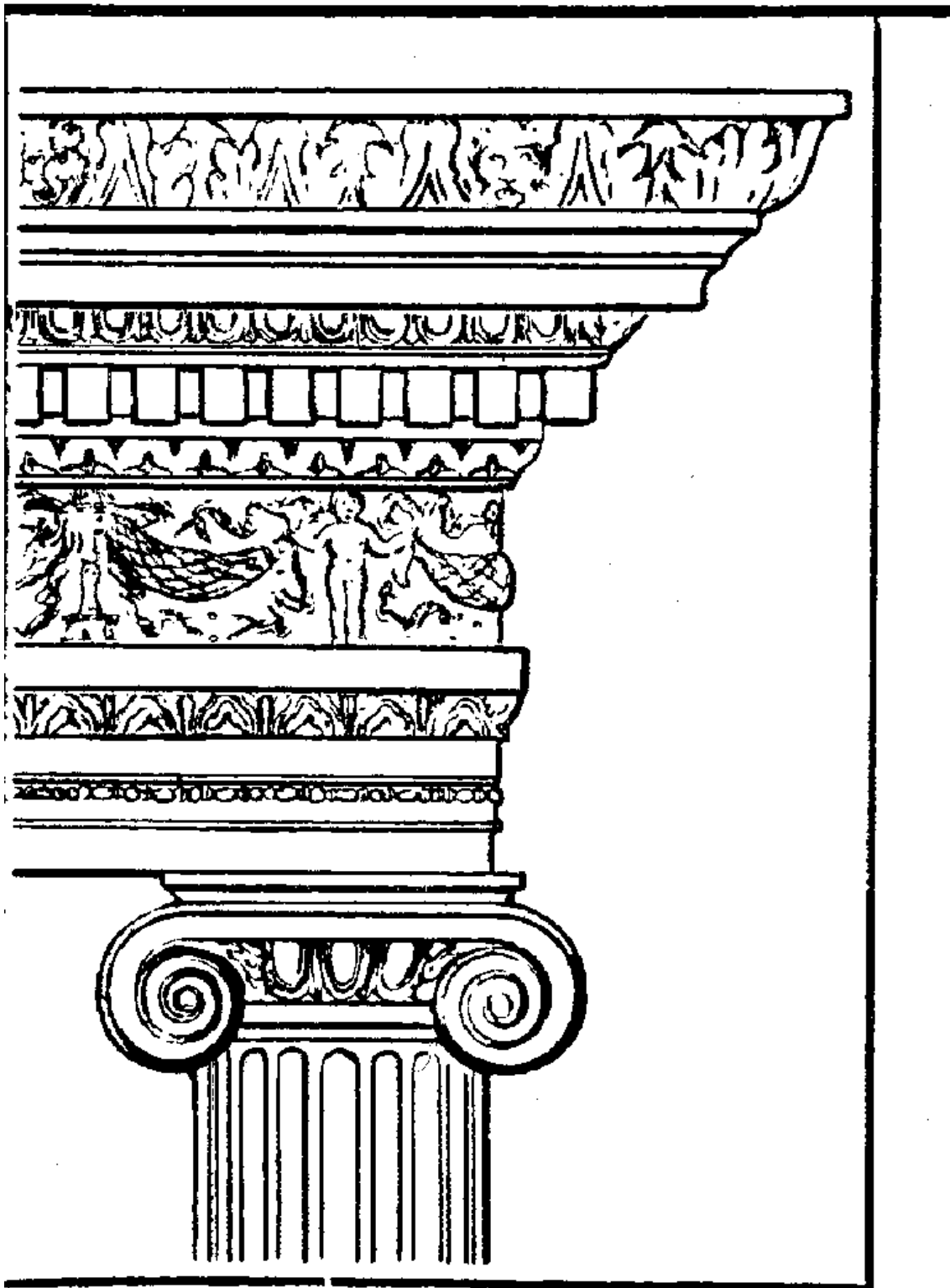
plastic	πλαστικός	vormbaar
politie	πολις	stad
politiek	πολις	stad
poly	πολυ	veel
polyfoon	πολυ φωνη	veel stemmen
pompoen	πεπον	augurk
priester	πρεσβυτερος	oudere
purper	πορφυρα	purperslak
pygmee	πυγμα	zo groot als een vuist
rabarber	ῥα βαρβαρον	rivier van de barbaren (Volga)
rijm, ritme	ῥυθμος	lijn trekken

sandaal	σανδαλιον	van de god Sandal
sarkofaag (zerk)	σαρκοφαγος	lijkenverslinder
saxofoon	Sax φωνη	klank van Sax
selder	σελινον	selder
peterselie	πετρο σελινον	steen-selder
skelet	σκελετον	uitgedroogd lichaam
sok	συκχος	korte kous
sympathie	συν παθος	mee-gevoel
taxi	ταξις	betaling
techniek	τεχνη	handwerk, vak
tele ..	τελε	ver

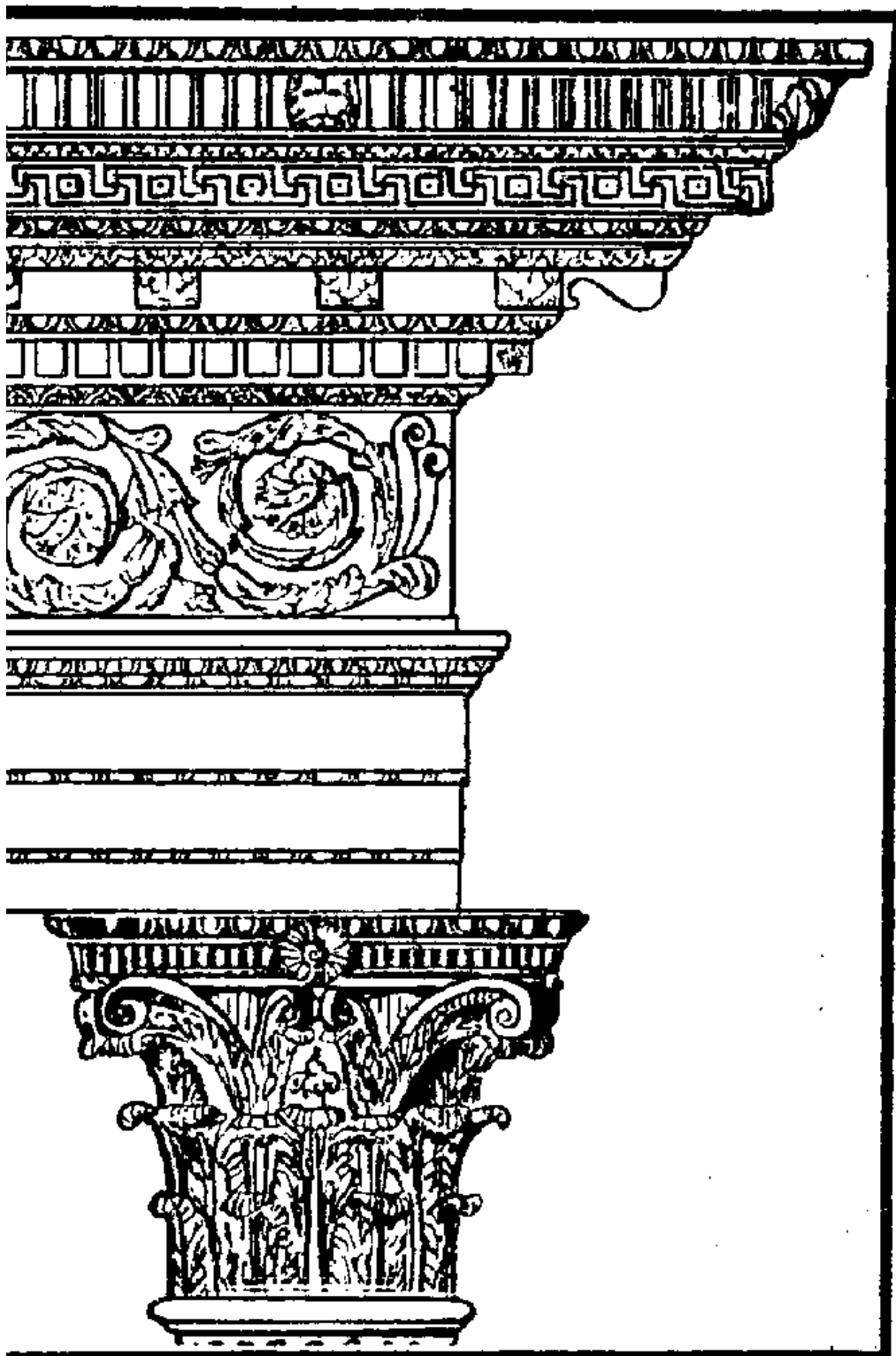
telefoon	τελε φωνη	verre stem
televisie	τελε visie	ver-zien
tele-graaf	τελε γραφω	ver-schrijven
teleskoop	τελε σκοπεω	ver-kijken
thermos	θερμος	warmte
thermometer	θερμος μετρον	warmte-meter
uur	ώρα	uur
zak	σακκος	grof kleed

DORIQUE
(Rome - Théâtre de Marcellus)

IONIQUE
(Rome - Temple : Fortune Virile)

CORINTHIEN
(Nimes - La Maison Carrée)

